

Täysistunto

Tiistai 22.10.2019 klo 14.00—16.55

7. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Japanin välisen strategisen kumppanuussopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 17/2019 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Niikko.

Keskustelu

16.42 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvostettu puhemies! Kyseessä on Japanin ja EU:n välinen strateginen kumppanuussopimus. Strateginen kumppanuussopimus EU:n ja Japanin välillä ei ole koskaan ollut vahvempi. Se perustuu demokratialle ja ihmisoikeuksien jaettuihin arvoihin sekä sitoutumiseemme avoimuuteen, yhteistyöhön ja reiluun kauppaan. Myös Suomen kahdenväliset suhteet Japaniin ovat hyvät, ja presidentti Niinistö onkin tällä hetkellä Japanissa seuraamassa keisari Naruhiton kruunajaisia.

Euroopan unionin ja Japanin suhteiden pohjana ovat vuonna 1991 annettu yhteinen julistus sekä vuonna 2001 hyväksytty kymmenvuotinen toimintasuunnitelma. EU:n turvallisuusstrategiassa Japani tunnustetaan yhdeksi EU:n strategisista kumppaneista. Euroopan unionin neuvosto valtuutti komission marraskuussa 2012 neuvottelemaan strategisen kumppanuussopimuksen aikaansaamisesta Japanin kanssa. Neuvottelut käynnistyivät vuonna 2013. Neuvottelujen tuloksena syntynyt sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, jossa osapuolina ovat EU ja sen jäsenvaltiot sekä Japani.

Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että EU:n strategisten kumppanuuksien sisältö ja merkitys ovat osittain epäselviä ja että jatkossa käsitettä olisi hyvä täsmentää EU:ssa ja tarkastella johdonmukaisemmin.

Arvion mukaan sopimus tehostaa merkittävästi EU:n ja Japanin välistä yhteistyötä eri sektoreilla ja mahdollistaa yhä laajemman vuoropuhelun Japanin kanssa. Sopimus kuvastaa EU:n ja Japanin yhteisiä arvoja, ja sen tavoitteena on vahvistaa kumppanuutta useilla politiikan aloilla, joihin kuuluvat muun muassa ihmisoikeudet ja perusvapaudet, demokratia, kansainvälinen rauha ja turvallisuus, tehokas monenkeskisyys ja kestävä kehitys.

Kumppanuussopimus sisältää EU:n kolmansien maiden kanssa solmimien sopimusten poliittiset vakiolausekkeet koskien demokratiaa, oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia, perusvapauksia ja joukkotuhoukseiden leviämisen estämistä. Nämä asiat on määriteltävä sopimuksen oleelliseksi osaksi. Jos näitä osia rikotaan, voi se johtaa neuvottelu- tai jopa sanktiomenetelyyn.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2019 vp

Sopimuksen osapuolilla on viime kädessä yksipuolinen oikeus päättää sopimuksen määräysten soveltamisen keskeyttämisestä. Sopimus määrää sekakomitean perustamisesta. Komitea koostuu sopimuksen osapuolten jäsenistä, joidenka tehtävänä on koordinoida kumppanuutta, päättää uusista yhteistyöalueista, seurata sopimuksen toimeenpanoa ja ratkaista sopimukseen liittyvät kiistatilanteet.

Arvoisa puhemies! Rinnakkain kumppanuussopimuksen kanssa neuvotteluja käytiin EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Japanin välisestä taloudellisesta kumppanuussopimuksesta, niin kutsutusta EPA-sopimuksesta, jonka kanssa strateginen kumppanuussopimus muodostaa institutionaalisen kokonaisuuden. EPA-sopimus astui voimaan helmikuussa 2019.

EPA-sopimusta voidaan pitää merkittävänä. EPA-sopimuksen myötä syntyi vapaakauppa-alue, jolla asuu 630 miljoonaa ihmistä. Japani on yksi maailman suurimmista kuluttajamarkkinoista ja Kiinan jälkeen EU:n ja Suomen suurin kauppakumppani Aasiassa. Tässä yhteydessä on tärkeää muistaa, että EU saattaa loppuun investointisuojaan ja investointiriitoja koskevat neuvottelut Japanin kanssa.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Arvoisa puhemies! Loppuyhteenvetona totean, että ulkoasiainvaliokunta piti asiaa käsitellessään tärkeänä sitä, että EU vahvistaa suhteitaan Japanin kanssa. Japani on EU:lle luonteva kumppani monissa kysymyksissä niin kahdenvälisesti kuin monenvälisessäkin yhteistyössä.

Ulkoasiainvaliokunta esittää mietinnön mukaisesti, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 17/2019 vp tarkoitetun strategisen kumppanuussopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan sekä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen.

16.47 Jouni Ovaska kesk: Puhemies! Tässä valiokunnan puheenjohtaja hienosti avasikin valiokunnan ajatuksia ja sitä, mitä tähän kumppanuussopimukseen liittyy. Ehkä keskeisimpänä tässä on juuri se, että ne arvot ja se ajattelumaailma, mitä niin Suomessa, Japanissa kuin EU:ssa yleisestikin ajatellaan, ja se, miten kaupan pitäisi pohjautua ennen kaikkea sääntöpohjaiselle järjestelmälle ja vapaalle kaupalle, niin sitä tässä koetetaan vahvistaa osaltaan näitten eri sopimusten myötä, eli sitä, millä tavalla me pystymme kehittämään sitä vuoropuhelua ja tiedonvaihtoa osaltamme.

Haluaisin myöskin, että pystytään sitä poliittista vuoropuhelua myöskin tiivistämään niin Suomen, EU:n kuin Japanin välillä, koska maailmantilanne on epävakaa. Aiemmassa pykälässä viittasin Yhdysvaltoihin. Uskon osaltaan, että EU hakee ja tiivistää suhteitaan myös Aasian suuntaan entistä enemmän ja että se parantaa myöskin niin Suomen kuin Euroopan unionin asemaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 17/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.